

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ**

ОДЕСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

НАЗАРЕНКО Марина Олександрівна

УДК 351 : 327.39 (4+477)] (043.3)

**КОМПЛЕКСНИЙ МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Одеса – 2014

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Одеському регіональному інституті державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

Науковий керівник

кандидат психологічних наук, доцент,
ОВЧАР Олег Михайлович,
Одеський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України,
доцент кафедри європейської інтеграції.

Офіційні опоненти:

доктор наук з державного управління, професор,
Заслужений діяч науки і техніки України,
ГРИЦЯК Ігор Андрійович,
директор Центру правових та підприємницьких досліджень;

кандидат наук з державного управління, доцент,
ТОПАЛОВА Ельзара Халілівна,
Херсонський національний технічний університет,
доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування.

Захист відбудеться *“30” жовтня 2014 року* об 11.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 41.863.01 в Одеському регіональному інституті державного управління Національної академії державного управління при Президентові України за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Генуезька, 22, к. 212.

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (65009, м. Одеса, вул. Генуезька, 22).

Автореферат розісланий *“29” вересня 2014 року*.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Т.А. Берегой

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Глобалізаційні явища на охоплюють найважливіші процеси суспільного життя всього людства. Україна, як безпосередній учасник глобалізаційних процесів, для свого успішного розвитку має зайняти своє місце в новітній системі міжнародних відносин з врахуванням тих змін, що відбуваються в системах державного управління інших високорозвинутих країнах.

Значимість євроінтеграційного вибору українською державою визначається, по-перше, тим, що Європейський Союз (далі – ЄС) є одним із найбільших зовнішньоторговельних партнерів України, по-друге, Україна та Європейська Спільнота мають тісні політичні, історичні та культурні зв'язки, по-третє, саме з країнами-членами ЄС наша держава має спільні ментальні цінності тощо.

Європейський вибір України задекларовано в нормативно-правових актах, де однією із засад зовнішньої політики визначається забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір. Однак, існує ряд факторів, що перешкоджають успішному проведенню євроінтеграційної політики в державі, а саме: відсутність ефективної координації між органами влади, базових документів та довгострокового планування в євроінтеграційній сфері; наявність деякого дублювання прийнятих нормативно-правових актів; недостатність кадрового, фінансового забезпечення процесу європейської інтеграції та інформування населення з даного питання і, як наслідок, недовіра громадян до правильності даного вибору тощо.

Значний внесок у розвиток теорії та методології державного управління, що сприяє розробці даної теми, зробили такі дослідники: В. Авер'янов, Г. Атаманчук, В. Бакуменко, Т. Безверхнюк, М. Іжа, О. Коротич, П. Надолішній, А. Попок, Л. Приходченко та ін. Проблемам інтеграції України до ЄС, як окремому аспекту глобалізації, присвячені наукові праці: Ф. Барановського, І. Грицяка, В. Копійки, М. Кордона, Я. Малика, І. Нагорної, В. Стрельцова, Е. Топалової та ін. Теоретико-методологічну базу сучасних процесів європейської інтеграції розкрили в своїх наукових дослідженнях: Г. Асланян (проблеми удосконалення інституційних механізмів європейської інтеграції України), М. Гнатюк (відносини України з ЄС та процес європейської інтеграції української держави), Н. Гнидюк (механізми координації політики європейської інтеграції в Україні), М. Калина (нормативно-правове регулювання державної євроінтеграційної політики України), І. Кравчук (удосконалення стратегічного планування європейської інтеграції України), О. Овчар (інституційні перетворення в системі реалізації євроінтеграційної політики України) та ін.

Разом із тим, незважаючи на значний науковий інтерес до окресленої проблеми, питання, пов'язані з дослідженням механізмів реалізації євроінтеграційної політики недостатньо повно відображені в наукових працях. А з урахуванням того, що в українській державі механізми реалізації євроінтеграційної політики, що існують, не є ефективними та результативними, виникає потреба в їх вивченні та виробленні нового підходу щодо впровадження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконане в рамках науково-дослідних робіт ОРІДУ НАДУ при Президентіві України протягом 2010-2012 рр. за темами: «Розвиток

транскордонного співробітництва в умовах Європейської політики сусідства» (ДР № 0109U002690), 2010 р., де автором як виконавцем було досліджено особливості розробки проектів транскордонного співробітництва відповідно до вимог Інструменту європейського сусідства і партнерства з урахуванням специфіки регіону; «Дослідження актуальних науково-практичних аспектів адміністративної реформи: проблеми та шляхи їх розв'язання» (ДР № 0111U004682), 2011 р., де особистий внесок автора як виконавця полягав в аналізі досвіду асоційованих з ЄС країн із питань інституційного забезпечення реалізації євроінтеграційної політики; «Стратегічне планування зовнішньоекономічної інтеграції регіону як складова сталого розвитку» (ДР № 0111U000252), 2012 р., в якій автором як виконавцем було проаналізовано теоретичні засади інституційно-правових механізмів державного управління у сфері реалізації євроінтеграційної політики України.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає в теоретико-методологічному обґрунтуванні комплексного механізму реалізації євроінтеграційної політики та розробці практичних рекомендацій щодо його вдосконалення.

Досягнення цієї мети зумовило необхідність постановки та розв'язання комплексу завдань дисертаційного дослідження:

- узагальнити основні теоретико-методологічні засади євроінтеграційної політики України та уточнити зміст понять «європейська інтеграція», «євроінтеграційна політика України», «механізм реалізації євроінтеграційної політики»;

- проаналізувати нормативно-правові та організаційні засади реалізації євроінтеграційної політики України;

- дослідити механізми, що застосовуються при реалізації євроінтеграційної політики та з'ясувати основні проблеми і протиріччя функціонування механізмів реалізації євроінтеграційної політики України в сучасних умовах;

- визначити основні етапи реалізації євроінтеграційної політики України та механізми, що застосовуються на кожному з них;

- вивчити зарубіжний досвід функціонування механізмів реалізації євроінтеграційної політики;

- обґрунтувати основні напрями вдосконалення механізмів реалізації євроінтеграційної політики України та на основі вітчизняного і зарубіжного досвіду розробити комплексний механізм реалізації євроінтеграційної політики.

Об'єкт дослідження – євроінтеграційна політика України.

Предмет дослідження – комплексний механізм реалізації євроінтеграційної політики України.

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження широко використовується сукупність взаємодоповнюючих загальних і спеціальних методів: метод системного аналізу – при дослідженні сутності, основних принципів та категорій євроінтеграційної політики, при опрацюванні нормативно-правового та організаційного забезпечення, при формуванні теоретико-методологічної бази дослідження; метод порівняльного аналізу – для узагальнення відповідних зарубіжних практик; метод категоріального аналізу – для визначення базових понять дисертаційного дослідження, таких як «комплексний механізм реалізації євроінтеграційної політики України», «євроінтеграційна політика України» тощо;

структурно-функціональний метод – для визначення основних структурних ознак євроінтеграційної політики, завдань, функцій та напрямів діяльності органів державної влади, що здійснюють формування та реалізацію євроінтеграційної політики; метод комплексного аналізу та узагальнення – для формулювання наукових визначень, висновків, що виносяться на захист.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних положень і концептуальних підходів, сукупність яких сприятиме успішному проведенню євроінтеграційної політики, шляхом удосконалення механізмів її реалізації.

вперше:

- обґрунтовано, що комплексний механізм реалізації євроінтеграційної політики України базується на поєднанні політичного, інституційно-організаційного, економічного, правового, інформаційного механізмів, що представлені сукупністю засобів, методів, принципів, застосування яких органами влади забезпечує координацію, реалізацію, моніторинг та оцінку політики країни щодо інтеграції з ЄС, сприяє створенню відповідних умов для успішної реалізації євроінтеграційної політики;

удосконалено:

- понятійний апарат теорії державного управління шляхом розкриття змісту базових понять дослідження: *європейська інтеграція України* розглядається як процес наближення різних сфер суспільного життя, зокрема політичної, правової, економічної, соціальної до європейських принципів, стандартів та цінностей, з метою підвищення якості життя та добробуту населення України; *євроінтеграційна політика України* як комплексна діяльність держави щодо визначення шляхів інтеграції України до ЄС, розв'язання проблем, що виникають під час реалізації цього курсу та сприяння послідовному розвитку української держави в напрямку європейської інтеграції; *механізми реалізації євроінтеграційної політики України* як сукупність методів, принципів, засобів, що використовуються органами державної влади для успішного проведення політики у сфері європейської інтеграції;

- систематизацію етапів реалізації євроінтеграційної політики України, шляхом їх групування таким чином: підготовка до підписання та підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС; імплементації положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС; підготовка України до інтеграції в європейський політичний, економічний та правовий простір; на кожному етапі, використовується конкретний механізм реалізації даної політики (політичний, інституційно-організаційний, економічний, правовий, інформаційний) з точки зору його відповідності потребам та критеріям своєї дієвості (доцільність, економічність, ефективність);

дістало подальший розвиток:

- обґрунтування політичного, інституційно-організаційного, правового, інформаційного, економічного механізмів реалізації євроінтеграційної політики України як складових комплексного механізму;

- шляхи вдосконалення інституційно-організаційного та нормативно-правового забезпечення реалізації євроінтеграційної політики України, що передбачає створення Національного агентства з питань європейської інтеграції, матиме досить широкі повноваження у сфері формування, реалізації та координації євроінтеграційної політики України та прийняття базових документів із питань

європейської інтеграції, а саме: Національної програми виконання Угоди про асоціацію з метою інтеграції України до європейського політичного, економічного, правового простору, Стратегії інтеграції України до ЄС, Концепції реалізації євроінтеграційної політики України.

Практичне значення одержаних результатів. Основні теоретичні положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи мають практичне спрямування і можуть бути враховані при формуванні основних засад та визначення змісту євроінтеграційної політики, при впровадженні дієвого комплексного механізму реалізації євроінтеграційної політики. Наукові розробки також можуть бути використані при підготовці нормативно-правових документів із питань європейської інтеграції України.

Положення та пропозиції, викладені в дисертації, були використані при розробці навчально-методичного забезпечення семінарів у Херсонському обласному центрі перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, керівників державних підприємств, установ і організацій (договір № 25/03-11 від 25 березня 2011 р.) та під час розробки щорічної Програми економічного і соціального розвитку Автономної Республіки Крим (довідка про впровадження № 03/540 від 28 травня 2013 р.)

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження є завершеною самостійною науковою роботою, в якій за результатами проведених досліджень отримано нові обґрунтовані теоретичні та методологічні результати, що закладають належне підґрунтя для розв'язання важливої наукової проблеми – вдосконалення механізмів реалізації євроінтеграційної політики України. Наукові результати, висновки та положення, винесені на захист, одержані автором самостійно.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та наукові результати дослідження обговорювалися на теоретико-методологічних семінарах та розширеному засіданні кафедри європейської інтеграції ОРІДУ НАДУ при Президентів України (від 21 листопада 2013 р. протокол № 7), а також апробовані на науково-комунікативних заходах протягом 2011-2013 рр., а саме: «Реформування системи державного управління та державної служби: теорія і практика» (м. Львів, 2011 р.); «Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України» (м. Дніпропетровськ, 2011 р. та 2013 р.); «Державне управління в Україні: історія державотворення, виклики та перспективи» (м. Одеса, 2011-2013 р.); «Сучасна регіональна політика: освіта, наука, практика» (м. Одеса, 2011 р.); «Актуальні проблеми та перспективи адміністративної реформи» (Одеса, 2011), «Сучасні тенденції розвитку публічного управління: теорія та практика» (м. Одеса, 2012 р.); «Современные тенденции публичного управления России и Украины» (м. Одеса, 2011 р.); «Актуальні проблеми європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України» (м. Дніпропетровськ, 2012 р.); «Шляхи реалізації сучасних соціально-економічних реформ в Україні» (м. Одеса, 2012 р.); «Проблемы и перспективы развития менеджмента и предпринимательства в России» (м. Ростов-на-Дону, 2012); «Європейський проект та Україна» (м. Одеса, 2012 р.).

Публікації. За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 23 праці, у тому числі 7 фахових статей, 6 з них – без співавторів та 15 публікацій у збірниках матеріалів науково-комунікативних заходів, 1 – в інших виданнях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Обсяг основного змісту дисертації становить 192 сторінки, на яких містяться 18 рисунків та 6 таблиць. При написанні дисертації використано 193 джерела, з яких 27 – іноземними мовами, перелік – на 24 сторінках, 12 додатків подані на 20 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження та її значущість, встановлено зв'язок із науковими програмами; розкрито мету, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження, наукову новизну отриманих результатів, їх практичне значення; визначено особистий внесок здобувача, наведено відомості про апробацію результатів дослідження, структуру дисертації, обсяг.

У першому розділі *«Теоретичні засади реалізації євроінтеграційної політики України»* досліджено генезис категоріального апарату дисертації, проаналізовано нормативно-правове та організаційне забезпечення реалізації євроінтеграційної політики України, обґрунтовано основні механізми реалізації євроінтеграційної політики України.

Аналіз наукових праць (Р. Азінг, О. Антонюк, П. Буряк, А. Етзоні, М. Кордон, О. Лівіновська) з питань розгляду «інтеграції» як основоположної категорії євроінтеграційної політики показав, що в науковій літературі немає єдиного підходу та єдиного визначення даного поняття. Не дивлячись на розрізненість поглядів із даного питання, всі науковці дотримуються спільної думки, що інтеграція сприяє взаємодії між різними етнічними спільнотами в поліетнічній (багатонаціональній) державі. На цій основі вони зближуються, об'єднуються і створюють політичну націю, формуючи почуття спільного громадянства, державного патріотизму та, зберігаючи свої етнічні властивості й власну етнічну властивість; ліквідує відокремленості країн, які склалися історично; уніфікує, приводить до одноманітності, до єдиної форми або системи господарства різних країн.

Визначенню змісту європейської інтеграції присвяченні дослідження (І. Артьомов, Ф. Барановський, І. Грицяк, В. Копійка, В. Новицький, В. Стрельцов), в яких думка науковців зводиться до того, що це складний, довготривалий процес, що передбачає істотні внутрішні перетворення в країні, згідно з прийнятими інтеграційною спільнотою принципами, стандартами та цінностями, завдяки чому прискорюється розвиток європейських країн в економічній, політичній, соціальній, культурній сферах, досягаються поставлені як зовнішні, так і внутрішні цілі держави та зростає її значення на міжнародній арені.

На підставі аналізу наукових джерел (М. Калина, І. Рафальський, В. Трюхан) та вітчизняного нормативно-правового забезпечення з'ясовано, що відсутнє правове та науково усталене визначення поняття «євроінтеграційної політики України» та її статусу. Така термінологічна неточність дефініції у політико-правових документах призводить до виникнення багатьох непорозумінь під час реалізації даної політики.

Уточнено сутність понять «європейська інтеграція України», «євроінтеграційна політика України». Враховуючи специфіку дослідження, з'ясовано основні фактори, що стають суттєвою перешкодою під час реалізації євроінтеграційної політики (Н. Костенко, М. Сабан, В. Ходикіна).

Постійний динамізм у взаємовідносинах між Україною та ЄС сприяв створенню вагомій нормативно-правової бази щодо реалізації євроінтеграційної політики та проведенню значної кількості інституційно-організаційних змін у системі органів, діяльність яких спрямована на забезпечення координації та реалізації даної політики. Це надало змогу визначити основні періоди протягом яких реалізовувалась євроінтеграційна політика в Україні: перший період – до підписання Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами – 1991-1994 рр.; другий період – від підписання Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами до прийняття Порядку денного асоціації – 1994-2009 рр.; третій період – підготовка до парафування, підписання, ратифікації та імплементації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом – з 2009 р. по теперішній час. Обґрунтовано, що нормативно-правове та інституційно-організаційне забезпечення реалізації євроінтеграційної політики створювалося відповідно до потреб, що виникали під час кожного вищезазначеного періоду. Внаслідок цього, в Україні функціонує досить розгалужена система органів влади, що реалізують дану політику. Однак, досі не створено відповідного координуючого органу, який займався б вирішенням основних стратегічних євроінтеграційних завдань, відсутній дієвий механізм процесу втілення в життя прийнятих законодавчих актів.

На підставі аналізу вищесказаного та з урахуванням негативних факторів, що гальмують євроінтеграційний процес у країні (політичний, інформаційний, фінансовий, кадровий тощо), з'ясовано, що успішна реалізація євроінтеграційної політики можлива лише за умов системного використання механізмів реалізації політики органами державної влади, що представляють собою сукупність методів, принципів, засобів, спрямованих реалізовувати управлінські рішення, сприяти вирішенню проблем під час проведення політики у сфері європейської інтеграції, а саме: політичного (формування політики), інституційно-організаційного (забезпечення відповідними інституціями та організація їх ефективного функціонування), економічного (фінансове забезпечення), правового (нормативно-правове забезпечення), інформаційного (інформаційно-аналітичне забезпечення реалізації євроінтеграційної політики).

Визначено зміст дефініції «механізм реалізації євроінтеграційної політики» та з'ясовано основні фактори, що негативно впливають на функціонування механізмів реалізації євроінтеграційної політики і стають суттєвою перешкодою на шляху інтеграції України до ЄС:

- політична нестабільність;
- повільність упровадження ключових реформ;
- відсутність централізованої моделі горизонтальної координації політики європейської інтеграції;
- фінансова нестабільність забезпечення реалізації євроінтеграційної політики;
- неналежне кадрове забезпечення;
- українське законодавство у сфері реалізації євроінтеграційної політики не відповідає викликам сьогодення;

- недостатня поінформованість громадян України щодо євроінтеграційних процесів, що проходять в державі тощо.

У другому розділі *«Механізми реалізації євроінтеграційної політики України»* визначено основні етапи реалізації євроінтеграційної політики та механізми, що запропоновано застосовувати для успішного проведення даної політики в Україні відповідно до критерій їх дієвості (доцільність, економічність, ефективність).

З'ясовано, що європейська інтеграція України – це технічний процес, тому її ефективна реалізація забезпечується шляхом системного та послідовного проведення за такими етапами:

- I етап – підготовка до підписання та підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, на якому відбувається виконання основних положень та пріоритетів Порядку денного асоціації Україна – ЄС (далі - ПДА), узгодження інституційних, політичних, соціально-економічних реформ із положеннями ПДА, розробка стратегічного програмного документа та Технічного календаря виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, проведення публічних обговорень усіх документів у сфері європейської інтеграції та змісту реформ, створюються механізми залучення всіх органів виконавчої влади до реалізації політики у сфері європейської інтеграції України.

- На II етапі - імплементація положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС удосконалюється інституційна структура управління та координація політики європейської інтеграції України, що потребує посилення кадрового складу підрозділів центральних і місцевих органів виконавчої влади, до компетенції яких належать питання європейської інтеграції та підпорядкування їх відповідному центральному органу виконавчої влади. Для цього в державному бюджеті необхідно передбачити пріоритетне фінансування заходів у сфері європейської інтеграції. Необхідним є створення відповідної нормативно-правової бази, що забезпечить виконання положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Важливим при цьому є проведення постійного моніторингу прогресу виконання положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС і реалізації євроінтеграційної політики загалом, залучаючи інститути громадянського суспільства до моніторингу та оцінювання стану виконання договірно-правових зобов'язань, прийнятих Україною перед ЄС та проведення євроінтеграційної політики.

- III етап – підготовка України до інтеграції в європейський політичний, економічний та правовий простір, на якому відбувається запровадження концептуальних засад реформування ключових елементів системи державного управління, при цьому активно залучаються інститути громадянського суспільства до реалізації євроінтеграційної політики. Необхідною складовою постає формування нових інститутів, організаційних структур та інструментів державного управління.

На кожному з етапів успішна реалізація євроінтеграційної політики України потребує функціонування таких механізмів:

- політичний, що забезпечує координування, регулювання та контролювання відносини у сфері реалізації євроінтеграційної політики, розробку та послідовну реалізацію даної політики;

- інституційно-організаційний, наявність якого передбачає створення ефективного інституційного середовища, модернізацію організаційної структури

управління у сфері реалізації політики європейської інтеграції з чітким розмежуванням повноважень учасників даного процесу;

- економічний, покликаний сприяти вдосконаленню засобів фінансового забезпечення реалізації політики у сфері європейської інтеграції, гарантування фінансової стійкості;

- правовий, відповідає за нормативно-правове регулювання відносин під час формування і реалізації євроінтеграційної політики України, узгодженість нормативно-правових актів усіх рівнів влади, встановлення єдиних критеріїв у сфері організації та проведення контролю за дотриманням законодавства;

- інформаційний, забезпечує створення інформаційного простору у сфері реалізації політики європейської інтеграції для доступності до інформаційних ресурсів усіх зацікавлених осіб, формування позитивного іміджу держави на міжнародній арені, інформування громадськості щодо наслідків європейської інтеграції, передбачає участь громадян у прийнятті політичних рішень, що стосуються проведення євроінтеграційної політики та здійснення інформаційно-аналітичної роботи тощо.

Визначено, що на кожному етапі реалізації євроінтеграційної політики стає більш актуальним та необхідним той чи інший механізм відповідно до критеріїв своєї дієвості: доцільності (критерієм оцінки доцільності механізмів є їх реальна позитивна, тобто корисна, значимість для формування та реалізації євроінтеграційної політики України), економічності (критерієм оцінки економічності механізмів є сукупність витрат, що необхідні для досягнення поставленої мети (матеріальних, людських, грошових, часових та інших ресурсів), ефективності (критерієм оцінки ефективності механізмів є співвідношення мети та реальних результатів під час формування та реалізації євроінтеграційної політики України). Під час реалізації євроінтеграційної політики, саме критерії дієвості механізмів розглядаються нами як інструменти підвищення раціональності та ефективності проведення.

Обґрунтовано, що на I етапі основоположним виступає політичний механізм – бажання політичного суб'єкта реалізовувати поставлені цілі в даному напрямку, проводити необхідні реформи. Розробка відповідного стратегічного програмного документа та Технічного календаря виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС надає можливість чітко скоординувати дії щодо проведення євроінтеграційної політики, відслідковувати прогрес чи регрес під час її реалізації (правовий механізм). При цьому функції з внутрішнього забезпечення процесу євроінтеграції України покладаються на вищі, центральні та місцеві органи виконавчої влади України у співпраці з органом законодавчої влади, відповідними органами місцевого самоврядування (інституційно-організаційний механізм). Необхідною складовою даного етапу є постійне, системне інформування громадськості про діяльність інститутів влади щодо євроінтеграційних питань (інформаційний механізм).

Визначено, що під час II етапу пріоритети змінюються: без створення необхідної нормативно-правової бази успішне виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС не можливе (правовий механізм). Ефективне планування, своєчасність та повнота фінансування, організація фінансового контролю, забезпечення фінансової стабільності сприятиме успішному проведенню

євроінтеграційної політики (економічний механізм). Першочерговим також постає і вдосконалення інституційно-організаційної структури управління з питань координації політики європейської інтеграції, оскільки імплементація положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС перебуває в прямій залежності від ефективно діючої системи координації реалізації політики європейської інтеграції, посилення кадрового складу (інституційно-організаційний механізм). Необхідною складовою постає залучення інститутів громадянського суспільства до оцінки та моніторингу стану виконання договірно-правових зобов'язань, прийнятих Україною перед ЄС та проведення євроінтеграційної політики загалом (інформаційний механізм).

Встановлено, що на III етапі функціонування інформаційного механізму сприяє забезпеченню високого рівня поінформованості громадськості з євроінтеграційних питань, відкритості, прозорості і доступності обміну інформацією на всіх рівнях органів державної влади, оприлюдненню проектів нормативно-правових актів на веб-сайтах та офіційних виданнях щодо євроінтеграційних питань. Також важливим постає координація даної політики органами влади, а отже, важливим залишається застосування саме інституційно-організаційного механізму.

У третьому розділі *«Вдосконалення механізмів реалізації євроінтеграційної політики України»* проаналізовано зарубіжний досвід щодо реалізації євроінтеграційної політики, визначено основні напрями вдосконалення механізмів реалізації євроінтеграційної політики України та обґрунтовано комплексний механізм реалізації євроінтеграційної політики України.

Аналіз досвіду зарубіжних країн щодо реалізації євроінтеграційної політики показує, що успішність її проведення забезпечується поєднанням політичного, інституційно-організаційного, правового, економічного, інформаційного механізмів, а саме:

- *політичний* – євроінтеграційний вибір лідерів країн, дотримання даного політичного курсу;

- *інституційно-організаційний* – наявність дієвих структур, на які покладено функції координації та контролю за реалізацією євроінтеграційної політики: створення відповідного органу, який має проводити експертизу неурядових проектів та змін до адаптованих проектів на відповідність праву ЄС, що суперечать праву ЄС (Словаччина); створення центрального органу з питань європейської інтеграції (міністерство) (Хорватія); створення органу, який виконує координацію та моніторинг підготовки до виконання Угоди про асоціації, та майбутнього вступу до ЄС (Словаччина, Хорватія); створення відповідної ради (Рада асоціації) та інших офіційних структур для реалізації основних положень Угоди про асоціацію (Ізраїль); модернізація всієї системи управління (державного управління, місцевого самоврядування та державних послуг), її вдосконалення шляхом прийняття європейських громадських стандартів управління та корегування доктрини нового державного менеджменту і належного управління (Словаччина, Хорватія);

- *економічний* – фінансове забезпечення реалізації політики у сфері європейської інтеграції, залучення бюджетних та позабюджетних коштів; визначення потреб у фінансах (Словаччина); проведення ефективних економічних реформ (Ізраїль);

- *правовий* – законодавче закріплення статусу євроінтеграційної політики на

вищому рівні, відповідне нормативно-правове та законодавче забезпечення: прийняття відповідної Національної програми з прийняття асquis, координація, розробка і моніторинг програм із гармонізації, перевірки проектів на відповідність, імплементації програм до права ЄС (Словаччина, Хорватія); схвалення ряду законів, спрямованих на реформування та зміцнення інститутів громадянського суспільства, підготовка відповідної Стратегії щодо реалізації європейської інтеграції (Словаччина); підготовка Концепції децентралізації та модернізації державного управління (Словаччина); процес перекладу на державну мову нормативно-правових документів Співтовариства, а також переклад на офіційні мови ЄС національного законодавства та стратегічних документів, зокрема, на англійську мову (Словаччина, Хорватія);

– *інформаційний* – всебічне висвітлення євроінтеграційних питань: створення електронної бази даних моніторингу виконання програм з адаптації, на зразок Progress Editor (Словаччина); створення відповідного механізму інформування громадськості щодо процесу інтеграційних подій, їх значення та вплив на всіх громадян (Словаччина, Хорватія).

На підставі аналізу вітчизняного та закордонного досвіду доведено, що для ефективної реалізації євроінтеграційної політики необхідним виступає поєднання політичного, правового, інституційно-організаційного, економічного, інформаційного механізмів, що актуалізує необхідність розробки комплексного механізму, задіяння якого, надасть можливість здійснювати організуючий, регулюючий, координуючий та практичний вплив держави на життєдіяльність суспільства для досягнення поставлених цілей, забезпечуючи розвиток держави в євроінтеграційному напрямку з додержанням низки визначальних принципів, цінностей та стандартів (див. схему).

Схема функціонування комплексного механізму реалізації євроінтеграційної політики України

Обґрунтовано, що використання комплексного механізму сприятиме:

- встановленню стратегічних пріоритетів, завдань євроінтеграційної політики;
- налагодженню інституційної узгодженості в розподілі повноважень і відповідальності на державному рівні;
- уникненню дублювання окремих функцій під час реалізації євроінтеграційної політики;
- забезпеченню гарантованого стабільного фінансування даної галузі;
- підвищенню рівня консолідації зусиль громадян та органів державної влади під час реалізації євроінтеграційної політики, зростання довіри громадськості до політичних дій влади та підтримка громадянами України євроінтеграційного вибору держави тощо.

Для того, щоб механізми реалізації євроінтеграційної політики запрацювали в Україні, першочерговим постає вирішення таких завдань:

- вироблення узгоджених політичних рішень і реалізація послідовного євроінтеграційного курсу, що залежить насамперед від політичної волі владних інститутів та їх готовності до компромісів;
- створення Національного агентства з питань європейської інтеграції, метою функціонування якого є оптимізація нинішньої системи державного управління у сфері реалізації євроінтеграційної політики, розв'язання її основних організаційних проблем, серед яких: недоліки загальної координації, аналізу та звітності, брак довгострокового планування в цій сфері тощо, що дозволить Україні вийти на більш якісний рівень відносин з ЄС;
- прийняття відповідних нормативно-правових актів: Концепції реалізації євроінтеграційної політики України, Національної програми виконання Угоди про асоціацію, нової Стратегії інтеграції України до ЄС, що мають стати основою для реалізації євроінтеграційної політики та покликані реалізовувати комплекс євроінтеграційних завдань;
- забезпечення постійного фінансування шляхом залучення коштів державного та місцевих бюджетів, а також інших джерел, незаборонених законодавством, у тому числі допомоги ЄС та інших донорів;
- створення окремого департаменту інформаційно-аналітичного забезпечення в структурі Національного агентства з питань європейської інтеграції, який виконував би інформаційно-аналітичне забезпечення, систематично співпрацював би з інститутами громадянського суспільства, з метою забезпечення їх безпосередньої участі в євроінтеграційних процесах та інформуванні населення щодо реалізації євроінтеграційної політики України.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні запропоновано вирішення актуального наукового завдання щодо визначення теоретико-методологічних засад успішного здійснення євроінтеграційної політики шляхом удосконалення механізмів її реалізації. Проведене дослідження теоретичних та практичних проблем надало змогу оцінити ступінь вивчення даної проблеми, сконцентрувати увагу на найбільш дискусійних питаннях, обґрунтувати методологію власного підходу, а також

сформулювати низку висновків і рекомендацій, що мають теоретичне й практичне значення:

1. Євроінтеграційна політика України є складним і комплексним завданням у сфері забезпечення функціонування державного управління. На шляху української держави до Об'єднаної Європи зростає не лише роль держави як законотворчого, регулюючого та контролюючого органу, а й роль громадськості, яка отримує можливість брати участь у процесі прийняття рішень, що є необхідною умовою для успішної інтеграції України з ЄС.

Міждисциплінарний характер механізмів реалізації євроінтеграційної політики України потребує здійснення дослідження на двох рівнях: понятійно-категоріальному і розкритті суті механізмів реалізації політики через виявлення передумов, причин і ключових факторів, що впливають на ефективність та результативність їх функціонування.

На підставі узагальнення та систематизації сучасних праць з'ясовано, що переважна більшість досліджень стосуються питання реалізації євроінтеграційної політики України загалом, і мало хто з науковців здійснює теоретичні та практичні напрацювання в площині вдосконалення механізмів реалізації даної політики, що й підтвердило актуальність теми дисертаційного дослідження та визначило методологію його проведення.

2. На основі аналізу теоретико-методологічних засад дослідження уточнено зміст ключових понять дослідження, яке показало, що під європейською інтеграцією розуміється процес під час якого об'єднуються держави заради співпраці в різних сферах суспільного буття з метою поліпшення життя населення. Так як кожна країна переслідує різні цілі на міжнародній арені, то європейська інтеграція для України може розглядатися як співробітництво та партнерство з ЄС з метою підвищення життєдіяльності суспільства шляхом орієнтації на європейські цивілізаційні цінності, принципи, стандарти. Тобто, євроінтеграційна політика України – це діяльність держави (конкретні заходи) щодо реалізації європейської інтеграції, яка повинна складатися з наступних елементів:

- теоретичні та концептуальні настанови щодо реалізації європейської інтеграції України;
- нормативно-правова база, що має проєвропейський характер;
- інституційно-організаційне забезпечення, що орієнтоване на інтеграцію в європейський політичний, економічний та правовий простір;
- повноцінне фінансове забезпечення реалізації євроінтеграційної політики;
- підтримка населенням України, вибраного державою європейського курсу тощо.

3. Дослідження нормативно-правового та організаційного забезпечення процесів європейської інтеграції України (розпочинаючи з 1991 р.) показало, що воно створювалося відповідно до потреб того часу, і не передбачало довгострокової перспективи розвитку відносин з ЄС. Внаслідок цього, у нашій державі відсутнє чітко визначене законодавчо проблемно-орієнтоване правове поле, що стосується процесів європейської інтеграції. На законодавчому рівні врегульовані лише питання адаптації законодавства України до законодавства ЄС, а інші, навіть ґрунтовно сформульовані закони, на практиці практично не реалізуються. Проведена значна кількість інституційно-організаційних змін у системі органів,

діяльність яких спрямована на забезпечення координації та реалізації євроінтеграційної політики України. Це сприяло тому, що нині існує набір розрізнених євроінтеграційних процесів в окремих органах державної влади, що часто дублюються. Це призводить до малоефективної реалізації євроінтеграційної політики в країні загалом.

4. Євроінтеграційна політика України реалізовується через механізми, що представляють собою конкретні заходи. Вони використовуються органами державної влади та суспільством для її успішного проведення. Такі механізми різні за формою та ефективністю. Реалізація євроінтеграційних прагнень України можлива лише за умови застосування механізмів, що забезпечать скоординоване керівництво суспільними процесами держави в євроінтеграційному напрямку. Такими механізмами реалізації євроінтеграційної політики є: політичний, правовий, інституційно-організаційний, економічний, інформаційний.

Основними факторами, що негативно впливають на функціонування механізмів реалізації євроінтеграційної політики і гальмують рух України в даному напрямку, є: постійні інституційно-організаційні перебудови управлінських структур у сфері координації та реалізації євроінтеграційної політики України; неналежне фінансування даного напрямку; дещо різноспрямоване нормативно-правове забезпечення реалізації євроінтеграційної політики; відсутність нормативно встановленого порядку підготовки та прийняття підзаконних нормативних актів; слабка система зв'язків із громадськістю; відсутність ефективної стратегії інформування і комунікації тощо.

5. Визначено основні етапи реалізації євроінтеграційної політики України: I етап – підготовка до підписання та підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС; II етап – імплементація положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС; III етап – інтеграція в європейський політичний, економічний, правовий простір.

Успішна реалізація євроінтеграційної політики та вирішення завдань на кожному етапі можливе лише тоді, якщо задіяти політичний, інституційно-організаційний, правовий, економічний, інформаційний механізми, відповідно до критерій їх дієвості: доцільності (мета = час), економічності (витрати = кінцева мета), ефективності (мета = реальний результат).

6. Зарубіжний досвід реалізації євроінтеграційної політики показав, що для успішної реалізації євроінтеграційної політики України потрібно створити нові та/або реформувати управлінські інституції, що існують; які б сповна відповідали критеріям, розробленим ЄС для інтеграції; гарантувати нормативно-правове та фінансове забезпечення реалізації євроінтеграційної політики, зокрема під час проведення ключових реформ у країні; мати ефективне інформаційно-аналітичне забезпечення щодо євроінтеграційних процесів і, як наслідок, отримати підтримку з боку населення щодо проведення даної політики тощо.

7. Проведений аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду дає змогу визначити основні напрями удосконалення механізмів реалізації євроінтеграційної політики України, а саме:

- політичний механізм – вироблення принципів взаємовідносин між різними політичними силами з метою налагодження їх ефективної роботи під час реалізації євроінтеграційної політики; забезпечення відкритості, прозорості, підзвітності та відповідальності органів влади, а також прогнозованості результатів їх діяльності,

що стосується проведення євроінтеграційної політики тощо;

- інституційно-організаційний механізм – створення Національного агентства України з питань європейської інтеграції; для оптимізації нинішньої системи державного управління у сфері реалізації євроінтеграційної політики, розв'язання її основних організаційних проблем;

- економічний механізм – визначення реальних потреб у коштах на основі аналізу стану фінансового забезпечення органами державної влади заходів з інтеграції враховувати всі види забезпечення: інституційно-організаційне, кадрове, інформаційне, матеріально-технічне тощо з метою створення умов для поліпшення інтеграційних процесів; у зв'язку з цим, Національним агентством України з питань європейської інтеграції разом з Міністерством фінансів та іншими зацікавленими відомствами доцільно розробити загальну методологію щодо планування таких витрат; на заходи з реалізації євроінтеграційної політики також необхідно активно, цілеспрямовано та контрольовано залучати позабюджетні кошти, зокрема технічної допомоги з боку ЄС у рамках Європейського інструменту сусідства та партнерства (ENPI);

- правовий механізм – підготовка Національної програми виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС з метою підготовки української держави до повноправного членства в ЄС; формування та реалізація Стратегії інтеграції України до ЄС; створення базового документу в євроінтеграційній сфері – Концепцію реалізації євроінтеграційної політики України;

- інформаційний механізм – створення в структурі Національного агентства України з питань європейської інтеграції департаменту інформаційно-аналітичного забезпечення, який виконує наступне: у контексті аналітики – діагностичну, прогностичну, рекомендаційну та контролюючу функції, а в контексті інформаційного забезпечення – організацію зв'язків із громадськістю, комп'ютерно-технічне забезпечення, інформаційно-довідкові, редакційно-видавничі функції тощо. Це сприятиме проведенню широкомасштабної інформаційно-просвітницької та роз'яснювальної роботи для консенсусу між органами влади та громадськістю щодо інтеграції України з ЄС.

8. Під час проведення євроінтеграційної політики функціонування саме комплексного механізму сприятиме створенню умов, необхідних для успішного проведення євроінтеграційної політики України, а саме:

- встановленню чіткої відповідальності між органами державної влади за реалізацію євроінтеграційної політики, стратегічних пріоритетів та завдань у даній сфері;

- налагодженню інституційної узгодженості у розподілі повноважень і відповідальності на державному та територіальному рівнях;

- перешкоджанню дублюванню окремих функцій в органах влади під час реалізації євроінтеграційної політики;

- підвищенню рівня довіри та підтримки громадянами проведення євроінтеграційної політики у державі;

- забезпеченню гарантованого стабільного фінансування даної галузі тощо.

9. У контексті досліджуваного наукового завдання важливого значення набувають: наукові розвідки з питань взаємодії між собою всіх гілок влади,

органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства під час формування та реалізації євроінтеграційної політики України; удосконалення системи підготовки фахівців, із урахуванням сучасних тенденцій зміни системи державного управління в євроінтеграційній сфері та ін.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Галаган М. О. Становлення взаємовідносин між Україною та Європейським Союзом: шлях до підписання Угоди про асоціацію та її подальшої реалізації / О. М. Овчар, М. О. Галаган // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. праць. – Одеса : Вид-во ОРІДУ НАДУ, 2011. – Вип. 3 (47). – С. 109-113.

2. Галаган М. О. Теоретичні засади інституційно-правових механізмів державного управління в контексті реалізації європейської інтеграції України / М. О. Галаган // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. праць. – Одеса : Вид-во ОРІДУ НАДУ, 2011. – Вип. № 4 (48). – С. 7-10.

3. Галаган М. О. Досвід Словацької Республіки щодо реалізації європейської інтеграції / М. О. Галаган // Теорія та практика державного управління : зб. наук. праць. – Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2012. – Вип. 4 (39). – С. 497-504.

4. Галаган М. А. Евроинтеграционная политика как объект научного анализа / М. А. Галаган // Вестник государственного и муниципального управления : сбор. науч. трудов. – Орел : Изд-во РАНХиГС, 2013. – № 4. – С. 243-248.

5. Галаган М. О. Євроінтеграційна політика в Україні: механізми реалізації / М. О. Галаган // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. праць. – Одеса : Вид-во ОРІДУ НАДУ, 2013. – Вип. 3 (55). – С. 45-48.

6. Галаган М. О. Концептуальні засади інституціонального механізму реалізації євроінтеграційної політики України / М. О. Галаган // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології : зб. наук. праць – Херсон : Вид-во ХНТУ, 2013. – Вип. 1 (8). – С. 39-43.

7. Галаган М. О. Реалізація євроінтеграційної політики України / М. О. Галаган // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. праць – Одеса : Вид-во ОРІДУ НАДУ, 2013. – Вип. 2 (54). – С. 44-47.

Опубліковані праці апробаційного характеру:

8. Галаган М. А. Этапы становления и укрепления взаимоотношений между Украиной и Европейским Союзом / М. А. Галаган // Современные тенденции публичного управления России и Украины : материалы по итогам летней школы для аспирантов (Одесса, 29.06-02.07.2011 г.) / Нац. акад. держ. упр. при Президенті України, Одес. регіон. ін-т держ. упр. – Одеса, 2011. – С. 26-29.

9. Галаган М. О. Інституційно-правові механізми реалізації європейської інтеграції України в контексті адміністративної реформи / М. О. Галаган // Актуальні проблеми та перспективи адміністративної реформи: науково-методичні матеріали до науково-практичного семінару (11 жовт. 2011 р.) / Херс. обл. держ. адмін., Херс. обл. цен. перепідгот. та підвищ. кваліф. праців. орг. держ. влади, орг. місц. самоврядув., керівник. держ. підприєм., устан. і організац. – Одеса, ХОЦППК, 2011. – С. 24-31.

10. Галаган М. О. Реформування органів державної влади в сфері євроінтеграції – запорука успіху адміністративної реформи в Україні / М. О. Галаган // Сучасна регіональна політика: освіта, наука, практика: матеріали підсумкової наук.-практ. конф. за міжнар. участю (28 жовтня 2011 р.) / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Одес. регіон. ін-т держ. упр. – Одеса, 2011. – Т. II – С. 137-138.

11. Галаган М. О. Удосконалення інституційно-правових механізмів державного управління європейської інтеграції України [Електронний ресурс] / М. О. Галаган // Державне управління в Україні: історія державотворення, виклики та перспективи : матеріали II Міжнар. наук. конф. аспірантів та докторантів з державного управління (03 червня 2011 р.) / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Одес. регіон. ін-т держ. упр. – Одеса, 2011. – С. 90-92. – Режим доступу до журн. : http://oridu.odessa.ua/news/golovna/ogol/2011/Internet_konf_DU_2011.pdf

12. Галаган М. О. Адаптація законодавства Хорватії до правової системи ЄС: досвід для України / М. О. Галаган // Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України : матеріали 8-ї регіон. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 19 трав. 2011 р.) / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Дніпр. регіон. ін-т держ. упр. – Дніпропетровськ, 2011. – С. 280-282.

13. Галаган М. О. Реформування державного управління в Хорватії (інституційний аспект): досвід для України / М. О. Галаган // Реформування системи державного управління та державної служби: теорія і практика : матер. наук. практ. конф. за міжнар. уч. (8 квітня 2011 р.) : у 2 ч. Ч. 1 / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Львів. регіон. ін-т держ. упр. – Львів, 2011. – С. 313-314.

14. Галаган М. О. Виклики сьогодення щодо удосконалення інституційно-правових механізмів державного управління на шляху України до ЄС / М. О. Галаган // Сучасні тенденції розвитку публічного управління: теорія та практика : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Одеса, 02 листоп. 2012 р.) / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Одес. регіон. ін-т держ. упр. – Одеса, 2012. – С. 285-286.

15. Галаган М. О. Забезпечення поінформованості громадськості України з питань європейської інтеграції / М. О. Галаган // Шляхи реалізації сучасних соціально-економічних реформ в Україні: перспективи та напрямки : збірник матеріалів наук. практ. семінару (03 груд. 2012 р.) – Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Одес. регіон. ін-т держ. упр. – Одеса, 2012. – С. 7-9.

16. Галаган М. О. Реалізація європейської інтеграції: досвід Словацької Республіки [Електронний ресурс] / М. О. Галаган // Державне управління в Україні: історія державотворення, виклики та перспективи : матеріали III-ої Міжнар. наук. конф. аспірантів та докторантів з державного управління (08 червня 2012 р.) — Одеса, 2012. – С. 77-81. – Режим доступу до журн. : http://oridu.odessa.ua/news/golovna/ogol/2012/Internet_konf_DU_2012.pdf

17. Галаган М. О. Шлях до ЄС: досвід Республіки Словенії / М. О. Галаган // Актуальні проблеми європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України : матеріали 9-ї регіон. наук.-практ. конф. (17 трав. 2012 р.) / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр. – Дніпропетровськ, 2012. – С. 153-156.

18. Галаган М. А. Теоретические основы механизмов государственного

управления / М. А. Галаган // Проблемы и перспективы развития менеджмента и предпринимательства в России : сборник докладов V международной научно-практической конференции (Ростов-на-Дону, 30 ноябр. 2012 г.) / Изд-во ЮРИФ РАНХиГС. – Ростов-на-Дону, 2013. – Ч. 1. – С. 181-185.

19. Галаган М. О. Громадянське суспільство як чинник європейської інтеграції України / М. О. Галаган // Європейський проект та Україна : матеріали наук. практ. конф. (21 груд. 2012 р.) / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Одес. регіон. ін-т держ. упр. – Одеса, 2013. – С. 121-123.

20. Галаган М. О. Етапи реалізації євроінтеграційної політики України [Електронний ресурс] / М. О. Галаган // Державне управління в Україні: історія державотворення, виклики та перспективи : матеріали IV-ої Міжнар. наук. конф. аспірантів та докторантів з державного управління (14 червня 2013 р.) – Одеса, 2013. – С. 65-69. – Режим доступу до журн. : http://oridu.odessa.ua/news/golovna/ogol/2013/Internet_konf_DU_2013.pdf – Назва з екрану.

21. Галаган М. О. Інституційні перетворення в системі реалізації євроінтеграційної політики України / О. М. Овчар, М. О. Галаган // Європейський проект та Україна : матеріали наук. практ. конф. (21 груд. 2012 р.) / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Одес. регіон. ін-т держ. упр. – Одеса, 2013. – С. 16-18.

22. Галаган М. О. Механізми реалізації євроінтеграційної політики України / М. О. Галаган // Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України : матеріали 10-ї регіон. наук.-практ. конф. (16 трав. 2013 р.) / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Дніпр. регіон. ін-т держ. упр. – Дніпропетровськ, 2013. – С. 118-120.

Опубліковані праці, що додатково відображають наукові результати дисертації:

23. Галаган М. О. Асоційовані з ЄС країни / О. М. Овчар, М. О. Галаган // Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К., 2011. Т. 7: Державне управління в умовах глобальної та європейської інтеграції. – С. 27-29.

АНОТАЦІЇ

Назаренко М. О. Комплексний механізм реалізації євроінтеграційної політики України – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Одеський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, Одеса, 2014.

У дисертації узагальнено основні теоретико-методологічні засади євроінтеграційної політики в Україні та уточнено зміст ключових понять: «європейська інтеграція», «євроінтеграційна політика України». Здійснено аналіз нормативно-правового та організаційного забезпечення реалізації євроінтеграційної політики України. Проаналізовано основні механізми реалізації євроінтеграційної політики. Визначено необхідність реалізовувати євроінтеграційну політику в декілька етапів: перший – підготовка до підписання та підписання Угоди про

асоціацію між Україною та ЄС, другий – імплементація положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, третій – інтеграція в європейський простір. На основі сучасних концепцій державного управління, аналізу вітчизняного і зарубіжного досвіду обґрунтовано необхідність застосування комплексного механізму державного управління при здійсненні євроінтеграційної політики. Запропоновано авторське визначення поняття «комплексний механізм реалізації євроінтеграційної політики України». Визначено перспективи подальших наукових досліджень.

Ключові слова: європейська інтеграція, євроінтеграційна політика, комплексний механізм, механізми реалізації державної політики, Угода про асоціацію між Україною та ЄС.

Назаренко М. А. Комплексный механизм реализации евроинтеграционной политики Украины. - На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук государственного управления по специальности 25.00.02 – механизмы государственного управления. - Одесский региональный институт государственного управления Национальной академии государственного управления при Президенте Украины, Одесса, 2014.

В диссертации обобщены основные теоретико-методологические основы евроинтеграционной политики в Украине и уточнено содержание ключевых понятий: европейская интеграция – это сложный, длительный процесс, благодаря которому ускоряется развитие страны в экономической, политической, социальной, культурной сферах, достигаются поставленные как внешние, так и внутренние цели государства и возрастает ее значение на международной арене; евроинтеграционная политика Украины – это четко определенные меры, действия соответствующих органов государственной власти, согласно поставленным целям, направлениям, принципами, решают проблемы и способствуют развитию политики в сфере европейской интеграции. Определено, что в государстве создана достаточно весомая нормативно-правовая база реализации евроинтеграционной политики и проведено значительное количество институционально-организационных изменений в системе органов, деятельность которых была направлена на обеспечение, координацию и реализацию евроинтеграционной политики Украины. Нормативно-правовое и организационное обеспечение реализации евроинтеграционной политики создавалось в соответствии потребностям, возникавшим в процессе осуществления данной политики.

Определена необходимость реализовывать евроинтеграционную политику в несколько этапов и использовать необходимые механизмы: первый – подготовка к подписанию и подписание Соглашения об ассоциации (СА) – основным механизмом выступает политический и информационный механизмы. Второй – имплементация положений СА, важное значение, на котором приобретают правовой, институционально-организационный механизмы. Важным при имплементации положений СА выступает и экономический механизм. На третьем этапе – полная интеграция в европейское пространство, подготовка ко вступлению в ЕС, особую актуальность приобретает именно информационный механизм.

На основе современных концепций государственного управления, анализа отечественного и зарубежного опыта обоснована необходимость применения

комплексного механизма при осуществлении евроинтеграционной политики, который представляет собой сбалансированное сочетание политического, правового, институционального, экономического, организационного, экономического, информационного механизмов государственного управления. Комплексный механизм реализации евроинтеграционной политики в Украине представляет совокупность средств, методов, принципов, обеспечивающих разработку, координацию, реализацию, мониторинг и оценку политики страны по интеграции в ЕС, создают соответствующие условия для успешной реализации евроинтеграционной политики, несут ответственность за эффективность и результативность проведения данной политики с целью достижения поставленных целей.

Ключевые слова: европейская интеграция, евроинтеграционная политика, комплексный механизм, механизм реализации государственной политики, Соглашение об ассоциации между Украиной и ЕС.

Nazarenko M. O. The comprehensive mechanism of implementation of the European integration policy of Ukraine - Manuscript.

The Thesis for a Candidate Degree in Public Administration, Speciality 25.00.02 – Mechanisms of Public Administration. – Odesa Regional Institute for Public Administration of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, Odessa, 2014.

The thesis summarizes the main theoretical and methodological foundations of European integration policy of Ukraine and specified the meaning of key concepts as follows: "European integration", "Ukraine's European integration policy". The analysis of legal and organizational support for the implementation of the Ukraine's European integration policy has been done. The basic mechanisms for implementation of the European integration policy have been analyzed. The necessity to implement European integration policy was considered in several stages: the first - preparation for the signing and signing of the Association Agreement between Ukraine and the EU, the second - the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the EU and the third - the integration into the European space. Based on modern concepts of public administration and the analysis of domestic and foreign experience the author determined the necessity of adopting of a comprehensive mechanism for public administration in the implementation of EU integration policy. The author gave a novelty definition of "Comprehensive mechanism of implementation of the European integration policy of Ukraine". The prospects for further scientific research have been identified.

Key words: European integration, European integration policy, a comprehensive mechanism, mechanisms of implementation of the state policy, the Association Agreement between Ukraine and the EU.

Підписано до друку __.__.20__.
Формат 148x210 мм. Обл.-вид.арк. ____.
Гарн. Таймс.
Тираж 100 прим.

Свідоцтво серії ДК № 1561 від 06.11.2003.

Віддруковано з оригінал-макета у видавництві
Одеського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління
при Президентіві України
65009, м. Одеса, вул. Генуезька, 22, тел. 729-76-48, 729-76-49.